

Funktionsrätt Stockholms läns remissvar över utredning om förenkling av Regelverk för patientavgifter (HSN 2021- 0280)

Funktionsrätt Stockholms län är ett intressepolitiskt samarbetsorgan för 43 funktionsrättsföreningar i Stockholms län. Tillsammans representerar vi cirka 70 000 medlemmar. Föreningen är partipolitiskt och religiöst obunden. Vår vision är att Stockholms län ska vara ett samhälle för alla.

Funktionsrätt Stockholms län har tagit del av de förslag som presenteras inom ramen för utredningen om förenkling av Regelverk för patientavgifter. Funktionsrätt Stockholms län deltog på ett arbetsmöte som arrangerades av hälso- och sjukvårdsförvaltningen den 13 april. Där vi framförde synpunkter, åsikter och förslag. I detta remissvar utvecklar vi våra synpunkter och argument.

Inledning

Inledningsvis vill vi diskutera en fråga som är kopplad till utredningens syfte och målsättningar. Utredningen har i uppdrag att ta fram förslag som ska skapa förenklingar för patienter och för vårdgivare. En övergripande reflektion är att det i utredningen finns ett stort fokus på att förenkla för vårdgivare, men att patienters behov och förutsättningar har hamnat i skymundan. Funktionsrätt Stockholms län föreslår att patientperspektivet förtydligas ytterligare i utredningen.

Avgiftssystem ska vara konstruerade så att de utjämnar klyftor i samhället och stärker individns möjligheter att uppnå jämlika livsvillkor. För Funktionsrätt Stockholms läns samtliga medlemsorganisationer handlar det om att göra olikt för att det ska bli jämlikt.

Enhetstaxor

Funktionsrätt Stockholms län stödjer utredningens förslag om att införa enhetstaxa. Utifrån ett medborgarperspektiv är det positivt att ha ett tydligt system som är enkelt att överskåda. Förslaget kan även bidra till att skapa en orienteringsförmåga för patienten mellan de

olika vårdnivåerna. Vi välkomnar också utredningens förslag om att inte göra några skillnader i avgifter mellan olika professioner inom vården. Det stärker alla delar i teamet och bidrar till att legitimera varje yrkeskategoris kompetenser.

Avgifter som styrmedel diskuterades på arbetsmötet den 13 april. Där framkom att patientavgifter anses vara ett trubbigt styrmedel. Mot bakgrund av detta anser vi att ett snävt regelverk kan bidra till att göra styrmedlet ännu trubbigare. Vi anser också att den tillitsbaserade styrningen som tillämpas inom ramen för den ersättningsmodell som Region Stockholm använder behöver harmoniseras med regelverket för patientavgifter. Ett sådant exempel är regelverk för flera besök under samma dag, under rubrik 3.3.3. För en patient som gör flera läkarbesök under samma dag kan det vara svårt att motivera varför den ska betala flera avgifter. Utifrån ett patientperspektiv är det viktigt att vården upplevs som en helhet. Funktionsrätt Stockholms län föreslår att patienternas behov och förutsättningar som utgångspunkt blir tydligare i regelverket.

Särregler och undantag

Hälso- och sjukvård ska inte vara en ekonomisk fråga

Funktionsrätt Stockholms län kan konstatera att utredningen ofta lyfter perspektivet av vilka effekter förslagen kommer få för äldre personer. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning slår fast i artikel 25 a) att konventionsstaterna ”ska erbjuda samma kvalitet och standard avseende subventionerad och gratis hälso- och sjukvård”.¹ FN:s globala mål i Agenda 2030 är att ”ingen ska lämnas utanför”. Det beskrivs närmare i mål 3.8 ”Åstadkomma allmän hälso- och sjukvård för alla, som även skyddar mot ekonomisk risk, tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård av god kvalitet liksom tillgång till säkra, effektiva och ekonomiskt överkomliga grundläggande läkemedel och vaccin av god kvalitet”.²

I vissa delar har utredningen missat att analysera vilka effekter beslutet får för personer med funktionsvariationer. Vi föreslår att utredningen tillämpar en Funktionsrättskonsekvensbeskrivning, FKB. Det är ett verktyg som gör en helhetsbedömning av hur beslut påverkan mänskliga rättigheter. FKB som verktyg gör att Region Stockholm säkerställer att mänskliga rättigheter inte kränks.³

---

¹ <https://www.mfd.se/kunskap/manskliga-rattigheter/fn-konventionen/> 2021-04-19

² <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-3-halsa-och-valbefinnande/> 2021-04-19

³ <https://funktionsrattstockholmslan.se/vad-ar-fkb/> 2021-04-19

Många personer med funktionsvariationer hör till socioekonomiskt utsatta grupper i samhället.⁴ I Riksförbundet FUB:s rapport ”Fångad i fattigdom” beskrivs de ekonomiska förutsättningarna för personer med intellektuella funktionsvariationer. Där framkommer att personer med intellektuella funktionsvariationers möjligheter att påverka sin ekonomiska situation är små.⁵ Det gäller många som har intellektuella och kognitiva funktionsvariationer. Övriga kostnader kan få stora konsekvenser för personer som till exempel har olika typer av försörjning via socialförsäkringssystemet eller som uppbär försörjningsstöd. Ett förslag som diskuteras i utredningen är att kunna förköpa frikort. Funktionsrätt Stockholms län anser att det inte är ett hållbart förslag av flera anledningar. Till exempel personer som uppbär försörjning sällan beviljas försörjningsstöd till förköp för frikort.

På flera ställen i utredningen nämns möjligheten att få en avbetalningsplan upprättad som en åtgärd för att skapa jämlik och jämställd vård. Vi anser att försätta personer i en redan utsatt situation i skuld är inte att skapa jämlik och jämställd vård. Personer som har kognitiva funktionsvariationer har svårt att förstå vad en betalningsplan innebär för ekonomins helhet. Vad sker om inbetalningarna inte sker i tid? Kommer det skickas till hantering av inkassobolag och sedan betalningsanmärkning hos Kronofogden?

Under 2020 beslutade Region Stockholm att avgiftsbelägga hjälpmedel, och flera olika hjälpmedel är nu egenansvar. Högkostnadsskyddet för hjälpmedel togs bort. Funktionsrätt Stockholms län gör bedömningen att det saknas en helhetssyn på vad dessa åtgärder innebär för personer med funktionsvariationer. Vi ser att det finns stora risker att många avstår från att söka nödvändig hälso- och sjukvård på grund av att de inte har råd. Funktionsrätt Stockholms län är bekymrade över utvecklingen inom Region Stockholm det senaste året. Att allt fler kostnader läggs på patienten och att subventioner tas bort för grupper som har stora behov av stödinsatser. Funktionsrätt Stockholms län anser att personer under 40 år med hel aktivitets- eller sjukersättning ska fortsatt ha reducerad avgift. Vi anser också att förslaget om att ta bort avgiftsbefrielse för LSS personkrets 3 slopas.

Få regler och undantag ≠ rättvist system

Under rubriken 1.4 i utredningen framkommer att kommunallagens princip om likställighet är en utgångspunkt. Funktionsrätt Stockholms

---

⁴ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/tolkad-rapportering/folkhalsans-utveckling/hur-hanger-livsvillkor-och-halsa-ihop/> 2021-04-16

⁵ <https://www.fub.se/wp-content/uploads/2021/03/fangad-i-fattigdom-2021-1.pdf> s. 25 2021-04-16

län vill nedan diskutera principen i relation till de resonemang som förs angående avgifter för basal hemsjukvård och insatser i särskilt boende.

Hemsjukvård

Utredningen föreslår att avgiftsbefrielsen för basal hemsjukvård ska tas bort när ett nytt automatiserat och centraliserat system är på plats. Ett argument för att inte göra det nu är att det inom ramen för nuvarande lösning skulle skapa en administrativ börda för vårdgivare. Vi menar att utredningen hade kunnat lyfta fram fler argument och effekter utifrån ett patientperspektiv. Till exempel effekterna kring att "Avancerad Sjukvård i Hemmet" fortsatt är avgiftsfritt, med motiveringen att patienterna betalar för mat och logi i slutenvården. Tidigare har hälso- och sjukvårdsförvaltningen diskuterat gränsdragningen mellan basal hemsjukvård och Avancerad sjukvård i hemmet. Bland annat inom ramen projektet "Den framtida hemsjukvården". Vi ser att det finns en risk att personer som har Avancerad sjukvård i hemmet inte förs över till basal hemsjukvård om personen inte har råd. Det kan i sin tur bidra till undanträngningseffekter för de patienter som har behov av Avancerad sjukvård i hemmet.

Särskilt boende

Funktionsrätt Stockholms län menar att utredningen frångår likställighetsprincipen i diskussioner om avgifter för insatser i särskilt boende. Utredningens argument om att avgiftsbefrielsen endast ska gälla särskilt boende för äldre är inte att eftersträva likställighetsprincipen. För att beviljas ett särskilt boende inom socialpsykiatri eller ett LSS-boende krävs att personen har ett omfattande omsorgsbehov. Vi anser att det bör vara lika och att insatserna ska vara avgiftsbefriade oavsett om det handlar om personer som är äldre eller personer med funktionsvariation.

Funktionsrätt Stockholms län rekommenderar Region Stockholm att beakta patientperspektivet i utredningen. Vi rekommenderar därför att genomför en FKB för att säkerställa att mänskliga rättigheter inte kränks.

Stockholm 2021-04-21

Annika Hässler
Ordförande
Funktionsrätt Stockholms län